

JAARVERSLAG IN WOORD
STICHTING ATELIERS TILBURG
2021

Inhoud

Voorwoord	pagina 3
Deel 1 – Financiën	pagina 4
Deel 2 – Ateliers en ruimtes	pagina 7
Deel 3 – Educatie	pagina 10
Deel 4 – Communicatie	pagina 11
Deel 5 – Samenwerking en overleg	pagina 14
Deel 6 – De Nachtzuster	pagina 16
Deel 7 - Organisatie en personeel	pagina 17
Factsheet	pagina 20
Colofon	pagina 21

Voorwoord

Stichting Ateliers Tilburg (SAT) heeft een goed jaar gedraaid. Ondanks de coronacrisis en de daarbij behorende financiële tegenslagen, hebben we het jaar afgesloten met een pluim. De reorganisatie die begin 2020 is ingezet, heeft duidelijk zijn vruchten afgeworpen. Waar er eind 2020 nog sprake was van een negatief eigen vermogen, is dit in 2021 omgebogen naar een licht positief resultaat. Ook waren er aan het einde van het jaar voldoende liquide middelen om aan kortlopende verplichtingen te doen.

De belangrijkste reden voor dit mooie resultaat is dat we alles op alles hebben gezet om alle ruimtes te verhuren en die bovendien efficiënter in te zetten. Verder zijn de huren realistischer berekend, genivelleerd en is er goed gekeken naar een reëlere inschatting van de servicekosten. Een goed ingeschat voorschot is immers beter dan kosten verhalen achteraf. Daarnaast is de structurele vierjarige subsidie vanuit de gemeente Tilburg is verhoogd en er zijn meer projectsubsidies aangevraagd en toegekend. Zo hebben we steun ontvangen voor de gevolgen van de pandemie, voor het opzetten van de Nachtzuster en voor achterstallig onderhoud. Tot slot genereerde de Nachtzuster extra inkomsten door ticketverkoop en gesloten verhuur.

Aan de kant van de uitgaven valt op dat de energiekosten fors zijn gestegen en dat de inflatie aan het einde van het jaar is ingezet. We schrijven de stijging van de energiekosten toe aan het intensievere gebruik van de ateliers. Het lijkt erop dat onze huurders vanwege het gedwongen thuiswerken, meer gebruik hebben gemaakt van hun atelier.

Ook de laatste grote financiële hobbel is eind 2021 genomen. Er stond nog een schuld van ruim 60.000 euro open aan de Onderwijsgroep Tilburg voor de huur van het pand aan de Gershwinstraat, maar door een voorziene teruggave van de belastingdienst, hebben we die kunnen inlossen.

We hebben verder geïnvesteerd in het transparanter maken van processen en stroomlijnen ervan. En dat is een lijn die we graag doorzetten. Om al het werk gedaan te krijgen, hebben we opnieuw zorgvuldig gekeken naar de samenstelling van het bescheiden team. Er zijn nieuwe handjes bijgekomen, maar vanwege pensioen en tijdelijke contracten hebben er ook enkele afscheid genomen.

We mogen dus trots zijn met z'n allen op een mooi jaar. Ook al was het voor veel makers een zwaar jaar. Opnieuw. Daarom extra dank aan iedereen die een positieve bijdrage leverde aan dit resultaat. Laten we samen vooruitkijken en de handen weer ineenslaan om van het volgend jaar een spetterend jaar te maken.

Floor Westerborgen

Directeur-bestuurder Stichting Ateliers Tilburg

mei 2022

DEEL 1 - FINANCIEN

Waar we in 2020 vooral waren gefocust op het verhuren van ruimtes en de hoogte van de huurprijzen, zijn we ons in 2021 goed gaan verdiepen in de servicekosten. We hebben gekeken naar wat er feitelijk onder vaste kosten valt en wat tot de variabele kosten gerekend kan worden. Tot de variabele kosten rekenen we: gas, water en licht. Onder de vaste kosten vallen: beheer, onderhoud, schoonmaak, internet, belastingen, materiaal voor beheer en schoonmaak, afvalverwerking en verzekeringen. In onze eigen panden gelden andere uitgangspunten. Zo wordt er in Carré gewerkt met meters op de verwarming en in NS16 verdelen de huurders de kosten voor energie en water zelf. In sommige panden geldt een huurprijs inclusief servicekosten.

Per 1 maart hebben we de servicekosten per vierkante meter verhoogd naar € 3,50 voor de tijdelijke panden. Deze maatregel was nodig omdat het vaste deel in het verleden te laag is ingeschat en het voorschot in 90% van de gevallen te laag bleek. Dat konden we onder andere opmaken uit het feit dat het grootste deel van de huurders elk jaar moest bijbetalen. We hanteren het standpunt dat we het beter goed kunnen regelen aan de voorkant, dan dat we huurders achteraf moeten laten bijbetalen of dat we onszelf in de vingers snijden. Zo is het bijvoorbeeld ondoenlijk om een bijbetaling terug te vorderen van een huurder die al lang en breed is vertrokken.

Daarnaast is in de afgelopen jaren geen rekening gehouden met de inflatie op alle onderdelen in de servicekosten. Dat betekent dat de gestegen loonkosten, energielasting en rioolheffing niet werden verrekend en dat gaf een vertekend beeld. Er werd niet alleen geen rekening mee gehouden, de kosten werden zelfs niet doorbelast. In het verleden werden de kosten van de beheerder sowieso niet meegerekend. Het werd gezien als 'overhead' en het werd uit de exploitatie van het pand betaald. Dat kon toen, omdat we een aantal heel goedkope panden huurden. Tegenwoordig betalen we in veel gevallen marktconforme prijzen en is hier geen ruimte meer voor. De kosten van de beheerder zijn vanaf maart 2021 meegenomen in de servicekosten. We volgen hiermee het beleid van de Rijksoverheid. We merken graag nog op dat we de servicekosten niet inzetten om projecten zoals Lockdown Libi of andere zaken dan beheer, onderhoud en schoonmaak te financieren. Daarvoor maken we gebruik van incidentele en structurele subsidies.

Verder hebben we een slag gemaakt in de afwikkeling van de servicekosten. Vaak werd de eindafrekening pas diep in het jaar gepresenteerd. In 2021 hebben we onszelf tot doel gesteld dit voor 1 juni (of zoveel eerder als mogelijk) te sturen. We hanteren nu een berekening per vierkante meter voor het vaste deel en het variabele deel. De stichting werkt voor de tijdelijke panden niet met meters per verwarming of waterpunt. Deze investering is zeer kostbaar en is qua afschrijving alleen interessant in een eigen pand.

Tot slot bleek het voordeliger om alle vaste kosten bij elkaar op te tellen en te verdelen over het aantal vierkante meters in alle tijdelijke panden. Het is bijvoorbeeld voordeliger om de inkoop van materiaal administratief niet te splitsen per pand. Dat scheelt een hoop administratieve handelingen.

Sponsoring

In 2021 hebben we actief sponsorrelaties opgezocht. Via Vervoort meubelen in Goirle kregen we een deel van het meubilair voor De Nachtzuster. We kregen deze spullen in ruil voor vermelding op de website en de socials. Ook Fuiji Film heeft de druk van een aantal foto's op groot formaat gesponsord in ruil voor exposure. Tot slot hebben we actief deelgenomen aan de Beursvloer Tilburg, een initiatief van Contour de Twern. Dat betrof een fysieke bijeenkomst in het Willem II stadion waarin we hebben gezocht naar matches op materiaal of kennis in ruil voor een tegenprestatie van onze kant. Zo kregen we een nieuwe laptop voor een nieuwe officemedewerker.

Reguliere subsidie

In januari 2021 is de vierjarige subsidieaanvraag van Stichting Ateliers Tilburg ter hoogte van € 291.503,- per jaar goedgekeurd. In de flankerende opgave 2 in hoofdstuk 5 van het cultuurplan van de gemeente wordt aangegeven dat er een groter structureel aanbod aan werkruimtes, broedplaatsen, ateliers, oefenruimtes en 'regelloze' ruimtes voor makers gerealiseerd moet worden. Stichting Ateliers Tilburg wordt genoemd als samenwerkingspartner en basisvoorziening. Daar zijn we blij mee. De subsidieaanvraag is gericht op een bijdrage in de huur voor de panden aan Wilhelminapark 53 en 54 en een tegemoetkoming in de overhead voor de stichting. In het plan heeft Stichting Ateliers Tilburg ook duidelijk aangegeven waar de ambities liggen. Het goed beheren van panden is de basis van ons werk, maar er is meer. Wij willen ook initiatieven van kunstenaars ondersteunen. We besteden veel aandacht aan goede communicatie met onze huurders en we helpen graag met publiciteit en promotie van evenementen en tentoonstellingen. Daarnaast stimuleren en faciliteren we samenwerking tussen onze huurders; het uitwisselen van ideeën kan een grote bron van inspiratie zijn. Dat geldt ook voor samenwerking met partners in de stad. Alleen op die manier ontstaat er een onderscheidend makers-DNA voor de Tilburg. Het beleid wat in 2020 en begin 2021 is geformuleerd, kenmerkt zich dan ook door drie pijlers: Verhuur, Platform en Community. Voor de meeste van deze ambities is nog geen financiële onderbouwing opgenomen, omdat de stichting ook in 2021 vooral gericht was op het verder gezond maken van de basis.

Incidentele subsidies

Deze eenmalige subsidies zijn apart verantwoord. Hierbij een overzicht van de toegekende bedragen op deelonderwerp.

Steunverzoek coronaschade - aangevraagd € 373.597,84 - Toegekend: € 126.000,-

Ateliers Tilburg vroeg steun aan om de schade als gevolg van alle coronamaatregelen te compenseren. Het verzoek werd opgebouwd uit vier verschillende componenten: huurders, extra personele inzet, huur gemeentelijk pand en eindafrekening servicekosten Rozenstraat. We zijn voor deze aanvraag uitgegaan van maart 2020 tm juli 2021.

Aanvraag eenmalige subsidie achterstallig onderhoud en huurachterstand – Toegekend: € 71.415,-

Deze activiteiten hebben een bijdrage geleverd aan de betaalbaarheid. Een organisatie die organisatorisch en administratief over zes stichtingen is verdeeld, is veel inefficiënter en duurder (denk aan alle administratieve handelingen) dan een of twee stichtingen. Daarnaast is de leefbaarheid en de veiligheid van

de ateliers met deze investering vergroot. De daken bij NS16 en Dans Brabant zijn vervangen, geïsoleerd en voorzien van nieuwe daglichten. Daarmee is een belangrijke stap gezet richting de verduurzaming van de panden en de toekomstbestendigheid. De installatie van een brandmeldinstallatie is in het geval van RBO10 erg van belang en draagt bij aan de veiligheid. In dit pand zitten muzikanten immers in geïsoleerde studio's, waardoor het opmerken van een brand in het pand veel langer duurt.

Lockdown Libi – Toegekend totaal: € 64.914,79

In 2021 haakte Ateliers Tilburg samen met partners, die een ijzersterk netwerk in de jongerencultuur in Tilburg, opnieuw in op de onstane problematiek rondom jongeren in de lockdown. Onder de titel 'Lockdown Libi' ('Libi' is Surinaams/straattaal voor 'leven') brachten we een digitaal, en waar mogelijk een fysiek, programma. De vaste werkgroep bestond uit: Tyrone Tjon-a-loi (Goldfished), Frank Klick & Sidney Marte (Studio Bangana), Thom Heheman (Pieterboys) en Tyrell Kuijpers (Stichting Ateliers Tilburg).

Carnavalsvakantie – € 16.330,79

Tijdens de carnavalsvakantie planden we vanuit Carré activiteiten in de avond waarbij jongeren online konden deelnemen. Dit varieerde van livestreams en zoom-sessies tot een audiotour. De deelname aan alle activiteiten was gratis. Voor deelname aan foodworkshop en knutselworkshop konden deelnemers vooraf een (betaalbaar) pakketje aanschaffen. De meeste sessies werden opgenomen en konden later online terug bekeken worden. Het volledige programma bestond uit een flinke mix aan activiteiten. Tijdens alle activiteiten werd er gefocust op het bieden van een veilige online omgeving zodat iedereen daarin zichzelf kon zijn.

Meivakantie – € 23.730,58

Voor de derde keer haakte Stichting Ateliers Tilburg in op de ontstane problematiek rondom jongeren in lockdown en bood een divers programma met de nadruk op muziek, kunst, filosofie en food. Er werden demo feedback sessies georganiseerd, waarbij jongeren een demo indienden en waarop professionals uit de muzekindustrie vervolgens feedback gaven. Enkele namen die deelnamen aan deze sessies: Nymfo & Black Sun Empire (drum and bass) en Ares & Skiba (hiphop). Coloray gaf online een cursus Ableton Live. Je kon filosofiesessies bijwonen, er was een (online) kookworkshop en R-Newt organiseerde het Speak Up Café.

Zomerprogramma - € 24.853,42

Tot slot organiseerden we een vrolijk zomerprogramma. Het einde van de lockdown kwam langzaam in zicht en daarom was het deze keer voor het eerst mogelijk om naast livestream, ook fysieke activiteiten te organiseren. Dat was voor velen een mooie escape, zeker ook voor hen die niet op reis gingen. Met dit programma wilden we jongeren (tot 30 jaar) opnieuw in contact brengen met de wereld om hen heen. Via deze sessies wilden we ervoor zorgen dat er naar hen werd geluisterd, dat ze advies of kennis ontvingen en dat ze de mogelijkheid kregen om in contact te komen met andere mensen. Bovendien diende dit natuurlijk ook als afleiding voor de coronasituatie en proberen we alle geïnteresseerde thuisblijvers een vrolijk zomerprogramma te bieden.

DEEL 2 - ATELIERS EN RUIMTES

Stichting Ateliers Tilburg (SAT) is een non-profitorganisatie, die onder andere samenwerkt met de gemeente Tilburg om (professionele) kunstenaars en creatieve ondernemers betaalbare werkruimte te bieden in Tilburg. Met dat doel voor ogen ontwikkelt, beheert en verhuurt Ateliers Tilburg al sinds 2004 cultureel vastgoed in Tilburg. Dit heeft geleid tot een aanzienlijke groei van het aantal panden en ateliers in de stad en dat is ook nodig. Tilburg is een Stad van Makers. Er moeten dan ook plaatsen zijn waar gemaakt kan worden. Én waar het gemaakte te zien is. Naast de verhuur van ruimtes heeft SAT eind 2020 een begin gemaakt met het formuleren van een visie voor korte en lange termijn. Zo zijn we ons gaan ontwikkelen als een platform voor makers en hebben we een begin gemaakt met de bouw van een sterke on- en offline community.

SAT beheerde in 2021 gemiddeld 11 panden verspreid over Tilburg. Sommige panden zijn aangekocht, zoals Carré en NS16. Daarnaast huurden we ook locaties van de gemeente, woningbouwcorporaties, onderwijs- en zorginstellingen en van particulieren. Het uitgangspunt was en is om steeds minimaal 200 ateliers in beheer te hebben. Op die manier voldoet SAT aan de opdracht van de gemeente. We hebben samen goed nagedacht over nieuwe panden, spreiding van het aanbod en ook over de bundeling van disciplines.

Stichting Ateliers Tilburg probeert ook zorgvuldig mee te denken over het type kunstenaars wat zich in specifieke panden vestigt. Zo proberen we kunstenaars met een meer ambachtelijke focus bij elkaar te brengen in Gershwin, vind je in NS16 een meer grafische focus en biedt Carré onderdak aan de beeldende kunsten.

Er is veel geklust in onze eigen panden, zo werd er asbest geruimd in de kelder van Carré en werd het dak bij NS16 vernieuwd. In Goretti hebben we gekeken naar de vele onrendabele ruimtes in het pand en hebben we nieuwe afspraken gemaakt met huurders om zo te komen tot beter verhuurbare ruimtes en frequenter gebruik van lokalen. Daarnaast is er letterlijk veel opgeruimd in alle panden. In de loop der jaren is er een wildgroei aan opslag ontstaan.

Vorig jaar zijn we gestart de regie over de wens van de gemeente en makers om twee regelloze ruimtes te ontwikkelen. Wij namen er eentje voor onze rekening. Die ruimte bevindt zich in Carré en noemen we De Nachtzuster. Later meer daarover.

In onderstaande tabel valt te lezen hoeveel panden de stichting in beheer heeft en wat de vastgoedrelatie is. De SBBT (13 ruimtes) en Stadhuisplein (6 ruimtes) zijn (nog) niet meegenomen in dit overzicht, want de laatste twee panden kwamen er pas in december bij.

Locatie	Ateliers	Overige ruimtes	Vastgoedrelatie	Soort	Ateliers naar vastgoedrelatie	Ateliers naar tijdelijkheid
Carré	100	30	Eigendom SAT	Hypotheek	115 (47 %)	Eigendom 115 Langdurige huur 74 Tijdelijke huur 53
NS16	15	2	Eigendom SAT	Hypotheek		
Goretti	16	12	Gemeente Tilburg	Langdurige huur	45 (19 %)	
Droge	29	2	Gemeente Tilburg	Tijdelijke huur		
3Suisjes	24	2	Particulier	Langdurige huur	67 (28 %)	
RBO10	21	2	Particulier	Langdurige huur		
Veldhovenring	13	1	Particulier	Langdurige huur		
Rozenstraat	9	1	Particulier	Tijdelijke huur		
Triangel	1		Schoolbestuur	Tijdelijke huur	15 (6 %)	
Gershwin	14	12	Schoolbestuur	Tijdelijke huur		
Totaal	242	64				

Verder is het ook nog relevant om te zien wat de verhouding vierkante meters was ten opzichte van de verschuldigde huur of hypotheeklast:

Pand	M2	Hypotheek en servicekosten per jaar	Huurprijs en servicekosten per jaar
Carre	3141	€ 119.421,24	
NS16	717	€ 36.226,80	
Goretti	833		€ 167.343,48
Droge	1376		€ 38.832
3Suisse	676		€ 60.938,16
RBO10	636		€ 58.071,72
Veldhovenring	476		€ 45.327,36
Rozenstraat	366		€ 36.765,48
Triangel	37		€ 5.160,60
Gershwin	1622		€ 75.000
Totaal	9.880	€ 155.648,04	€ 448.606,80

Nieuwe (en oude) panden

In december 2021 namen we onze intrek in de SBBT aan de Jules de Beerstraat 6. Daarmee kwam er een welkome aanvulling op het aanbod werkplaatsen. We hebben in dit pand bewust gekozen voor een mooie mix aan disciplines. Naast de SBBT zit de hal van de carnavalstichting en daarnaast zit de werkplaats amateurkunst.

Verder kregen we de kans om op een a-locatie in het centrum huurders te vestigen. Het ging om het voormalige kantongerecht aan het Stadhuisplein. De huurders die we selecteerden, maakten actief gebruik van de etalagefunctie op die plek en daardoor vervulden we een rol als placemaker.

Tot slot namen we afscheid van de ruimte boven basisschool De Triangel in de Nazarethstraat. We verhuurden daar slechts een ruimte. De school vond een hoofdhuurder die de gehele bovenverdieping ging huren.

DEEL 3 - EDUCATIE

Educatie

Stichting Ateliers Tilburg biedt ruimte aan ongeveer 350 makers. We faciliteren educatie in de breedste zin van het woord. Zo ontvingen we twee keer per jaar een stagiaire van de hogeschool voor Journalistiek en van Fontys Hogeschool voor de Kunsten. In het pand aan het Wilhelminapark (Goretti) werd lesgegeven in twee beeldende lokalen en het keramieklokaal. Helaas was dit in 2021 ook sporadisch vanwege corona. Daarnaast gaven huurders in hun eigen atelier ook cursussen en was er educatief aanbod in de Nachtzuster. Samen met leerlingen van De Nieuwste school organiseerden we een raamexpositie in Armhoef. Daarover later meer.

Hoger onderwijs en educatie

In 2021 reikten we de atelierprijs uit bij de bekendmaking van de Jacques de Leeuwprijs. De prijs is gegaan naar fotografe Roos Pierson. Roos is in september 2021 in haar atelier in Carré getrokken en blijft tot september 2022 aan het werk op deze plek. Ze fotografeerde regelmatig bij activiteiten in de Nachtzuster, begeleidde vluchtelingen via de Cultuurkantine en zal haar werkperiode in 2022 met een expositie afsluiten.

DEEL 4 - COMMUNICATIE

INTERNE COMMUNICATIE

Stichting Ateliers Tilburg zet in op interne communicatie. We willen graag dat onze huurders goed op de hoogte zijn. We verstuurden digitale nieuwsbrieven en mailtjes over ontwikkelingen in de panden en activiteiten van huurders. In 2021 richtten we een klankbordgroep op waaraan we ons (nieuwe) beleid kunnen voorleggen en waardoor we vragen en opmerkingen kunnen ophalen. Uit bijna ieder pand zit vertegenwoordiging in de klankbordgroep waarmee we in de tweede helft van het jaar twee keer overleg hebben gehad.

ONLINE EXPOSURE

Het afgelopen jaar hebben we opnieuw, mede vanwege corona, in moeten zetten op online exposure. Niet alleen om de vrije ateliers of interessante nieuwsberichten te delen, maar juist ook om een platform te zijn voor (het werk van) onze huurders. We gingen een intensieve samenwerking aan met Tilburg.com en het Stad van makers platform via makeitintilburg.com.

We hebben de webwinkel gelanceerd met werk van huurders, zoals exclusieve prints van onze huurders, prints van de Vermijspers, boeken en andere producten.

We lieten ook een promotiefilmje maken om Ateliers Tilburg op allerlei plekken goed onder de aandacht te brengen. Het is gemaakt door Yentl Vlachos en het belichtte de werkzaamheden van Ateliers Tilburg.

Podcastserie 'In de ateliers'

'In de ateliers' de podcast, was een zesdelige serie met intieme portretten van Tilburgse makers op beeld en tape. In deze serie ging journalistiek student Donna Ubags in opdracht van Stichting Ateliers Tilburg (SAT) de diepte in met makers uit een scala aan disciplines. Van textiel, meubels en klokken, tot hiphop, monotype en sieraden. De podcast stelde de kunstenaar in diens atelier centraal. Over hoe levens gevormd werden door kunstzinnige passie, maar ook over hoe kunst gevormd werd door het verloop van een leven.

Vanaf maart kwam er elke donderdagavond om 18:30 uur een podcast aflevering en een fotoserie van een nieuwe maker online. Per aflevering werd er met een andere kunstenaar een gesprek gevoerd in een +/- 35 minuten durende podcast. De podcast was te beluisteren op Soundcloud, de foto's zijn terug te vinden op de sociale media van Stichting Ateliers Tilburg. De complete productie 'In de ateliers' is ook terug te vinden de website van SAT.

Deelnemende kunstenaars: Timm (hiphop), Hans Innemeer (beeldende kunst), Larissa Schepers (textiel), Lin Roosen (houtbewerking) & Charlotte Godfriedt (sieraden), Niels Boers (klokkenmaker) en Wick Telgenkamp (meubelontwerper).

OFFLINE EXPOSURE

Kunstkerstkaarten

Dit jaar brachten we opnieuw, samen met vijf huurders, een supertoffe set kunstkerstkaarten uit. Met daarin: de grafische kerstballen in 'ateliers'-kleuren van Remco van Dun, het lief lachende rendiertje van Lars van der Loo, het winterwonderland van Melissa Kamp, de vet stoere kerstman met rendraak van Layla Keulers en een muzikale wens voor 2022 van Jordi van Schoffelen. De set werd 20 keer verkocht via de webshop en 89 % van de opbrengst ging terug naar de kunstenaar.

Expositie Stads kantoor

Achter de ramen van het nieuwe stads kantoor van de gemeente Tilburg hingen tot het voorjaar van 2021 bijna veertig werken van huurders van SAT. Het pand was klaar en wachtte op een nieuwe huurder, maar totdat die werd gevonden, toonden Tilburgse makers uit alle disciplines hun werk. Dit was mooie manier om kunst toegankelijk te maken in een tijd waarin een bezoekje aan een museum even niet kon. Er was werk te zien van: Linda van Os, Simone Michielsen, Wim Mengels, Saskia Meijer, Astrid Abels, Ron van de Ven, Ton Naron, Honoré Didden, Romee van Oers, Gerdien Wolthaus Paauw, David Engel, Wout van de Wouw, Corrie Sup en Henk Westerhof, Ingrid Wens, Charlotte Godfriedt, Jordi Schoffelen, Marianne van Hest, Petra Jacobs, Larissa Schepers, Lia Kuijpers, Inge Janssens, De Zwermers, Dirk Schonkeren, Jan Couwenberg, Carola Popma, Yda Sinay, Roel Sloot, Rozemarijn Oudejans, Marianne de Jong, Bjorn Staps, Marieke Vromans, Paul Cleuren, Niels Mud en Sabrina van Bemmelen.

Deze expositie werd mogelijk gemaakt met hulp van gemeente Tilburg, Naber Makelaars en Ruitentroof. De posters werden belangeloos gedrukt door Groels/Print/Media/People.

Raamexpositie 'Spirit Exposition'

Acht enthousiaste leerlingen uit 4 mavo van De Nieuwste School organiseerden een raamexpo in de J.P. Coenstraat en De Werf. Jules, Luka, Nikki, Anouk, Berber, Nikki, Indi en Isa deden dit in het kader van een Challenge waarbij ze uitgedaagd werden verbreding of verdieping te zoeken bij instellingen en bedrijven in de stad. Stichting Ateliers Tilburg stelde voor het werk van kunstenaars te tonen die een atelier huren bij de stichting. Belangrijkste reden

hiervoor was de geringe exposure voor kunstenaars in de tijd van corona. De leerlingen koppelden huurders aan geïnteresseerde bewoners en creëerden zo een heel tof kunstinitiatief.

De werken waren te zien in de ramen van bijna dertig woonhuizen aan de J.P. Coenstraat en De Werf van 27 februari tot en met 11 maart 2021. Bij ieder werk kon je een qr-code scannen met meer informatie over het werk. In een klein half uurtje liep je de route door beide straten.

Deelnemende kunstenaars: Marco van Esdonk, Yvon Feenstra, Saskia Meijer, Norbert Elias, Maria van Ewijk, Riëtte Sommerdijk, Janine Hendriks, Lia Kuijpers, Chris Oomes, Michaël Molenaar, Jordi Schoffelen, Larissa Schepers, Carla van Iersel, Marianne de Jong, David Engel, Monique Klaassens, Paul Schuurmans, Astrid Abels, Lilian Willemse, Hans Innemee, Annette Paulsen, Joep van Gassel, Caspar Westerborgen, Steve Cromsigt, Niels Mud en Simone Michielsen.

Open weekend Gershwinstraat

In het laatste weekend van september zetten de makers aan de Gershwinstraat hun indrukwekkende ateliers en werkplaatsen wagenwijd open voor publiek. Je zag het werk en de ruimtes van veertien makers die in verschillende disciplines aan het werk waren: theater, educatie, brongieten, keramiek, stedelijke acupunctuur, hout- en steenbewerking en beeldende kunst. In de brede gangen stond het werk in de etalages mooi uitgesteld.

Het pand aan de Gershwinstraat 10 is een van de tien locaties van Stichting Ateliers Tilburg. Het schoolgebouw van Onderwijsgroep Tilburg is sinds 2019 deels in gebruik als atelierpand. Het gebouw is omgeven door groen en biedt onderdak aan kunstenaars die groter werken. De werkplaatsen variëren van wel 100m² tot 200m². Hierdoor zijn de ruimtes perfect voor het grovere werk, maar vinden ook de verfijndere disciplines er onderdak.

Deelnemende kunstenaars: Jofke van Loon (Studio Xplo), Beeldhouw Service Centrum Tilburg, Marieke Vromans, Corrie Sup en Henk Westerhof, Tom l'Istelle, Martijn van Dalen, Charlotte Godfriedt, Lin Roosen, Ontwerpstudio by aaaa, Petra Jacobs, Ton Naron, Wiersma & Smeets, Wick Telgenkamp, Performancegezelschap Zwermers en Gerrie Weideveld.

Audiotour Window Hopping

Van 15 februari tot 1 maart 2021 liep je langs vier panden van Ateliers Tilburg. Bij elk pand kreeg je een inkijkje in wat er allemaal achter de deuren gebeurt. Bij ieder pand hoorde je ook een kort interview met een van de huurders. De volgende makers werden geïnterviewd: Sidney Marte (muziek), Vera Meulendijks (beeldend), Lotte Swart en Ingrid Arnou (product ontwerp) en Riëtte Sommerdijk en Paulien Hopmans (textiel).

De eerste twee weken werd de tour aangevuld met kleine exposities in de panden. Je kon door de ramen het werk van huurders bekijken. Er was werk te zien van onder andere: Koen Delaere, Honoré Didden, Vera Meulendijks, Janine Hendriks, Michiel Corten en Lars van der Loo.

Het audiobestand van de Window Hopping Tour werd maar liefst ruim 500 keer gedownload. Het publiek was heel divers: jong en oud gingen samen op pad.

Schat van Makers

Stad van Makers en Ateliers Tilburg verstopten in de meivakantie van 3 tot 9 mei 2021 'kunstschatten' in Tilburg. Inwoners van Tilburg gingen op zoek naar de gouden kunstpakketjes onder de noemer #schatvanmakers en vonden kunstwerken van makers, vrijkaarten voor een museumbezoek of één van de drie andere hoofdprijzen. Hints over de vindplaats kreeg je via de social media kanalen van Stad van Makers (@stadvanmakers) en Ateliers Tilburg (@atelierstilburg).

Dit programma was onderdeel van Lockdown Libi 3.0 (zie 'incidentele' subsidies).

DEEL 5 - SAMENWERKING EN OVERLEG

LOA

SAT nam deel aan het landelijk overleg atelierorganisaties. Er is op regelmatige basis overleg gevoerd waarbij er kennis wordt gedeeld.

Cultuuralliantie

SAT is in 2020 toegetreden tot het cultuuroverleg in Tilburg. Alle culturele instellingen die deel uitmaken van de basisstructuur overleggen eens per kwartaal om ideeën uit te wisselen, kennis te delen en elkaar te ondersteunen. We hebben deze deelname ook in 2021 als zeer waardevol ervaren. Daarnaast organiseerde Floor Westerburgen samen met Paul Guldmond van Paradox en Little Devil het jaarlijks uitstapje met de cultuuralliantie naar een andere stad. Wethouder Marcelle Hendrickx, ambtenaren van de afdeling cultuur en de raden van toezicht en besturen van de instellingen gaan ook altijd mee op reis. Dit keer gingen we naar Nijmegen en we bezochten De Basis, Hubert, Het Honigcomplex, de Smeltkroes, NYMA, Stek en De Achtertuin. We spraken met de initiatiefnemers van de verschillende locaties en ook wethouder Noël Vergunst van stedelijke ontwikkeling en cultuur in Nijmegen sloot aan voor een discussie.

Bloeiende broedplaatsen

SAT neemt sinds eind 2020 actief deel aan het onderzoek 'Bloeiende broedplaatsen'. In 2021 namen we actief deel aan panelgesprekken, een symposium en een online onderzoek van Marleen Janssen. Ze onderzocht de waarde creatie van samenwerkingsverbanden binnen atelierstichtingen. Dit onderzoeksrapport is geschreven in het kader van haar afstuderen aan de bacheloropleiding Vastgoed & Makelaardij aan de Fontys Hogeschool voor Economie en Communicatie gevestigd te Eindhoven. Om de onderzoeksvragen succesvol te kunnen beantwoorden, hebben de atelierstichtingen SLAK, CLIB en SAT als casus gefungeerd. In verband met de uitbraak van COVID, heeft dit onderzoek zich hoofdzakelijk digitaal afgespeeld. Hierdoor zijn, op een enkel gesprek na, alle interviews digitaal afgenomen.

Een samenvatting van het onderzoek:

Atelierstichtingen zijn organisaties die als doel hebben om kunstenaars, kunstinstituten, culturele organisaties en andere creatieve ondernemers een betaalbare woon- en/of werkruimte te bieden. Dit doen zij door cultureel vastgoed te ontwikkelen, beheren en verhuren. Zij zijn hierin de verbinder tussen enerzijds partijen die vastgoed exploiteren en anderzijds de eerdergenoemde afnemers. Om de voorraad aan betaalbare woon- en/of werkruimten op peil te houden, dienen zij samenwerkingen aan te gaan met diverse partijen. De atelierstichtingen doen dit hoofdzakelijk voor de gemeente waarbinnen zij actief zijn. Zij ontvangen hiervoor dan ook een subsidie en daarnaast stelt de gemeente vaak panden ter beschikking. Daarnaast houden de atelierstichting hun voorraad op peil door samenwerkingen aan te gaan met projectontwikkelaars, particuliere pandeigenaren, beleggers en woningcorporaties. Tot slot hebben de atelierstichtingen samenwerkingen met kennisinstellingen en culturele organisaties. De basis van deze samenwerkingen is hoofdzakelijk het uitwisselen van kennis en om op de hoogte te blijven van de actualiteiten binnen zowel de cultuur- als de vastgoedwereld.

De huidige samenwerkingsvormen kunnen geïntensiveerd worden om zo van meer toegevoegde waarde te zijn voor de atelierstichting. Met name binnen de samenwerking met de gemeente is nog veel winst te behalen. Op dit moment stuiten atelierstichtingen vaak op het ontbreken van interne communicatie tussen de diverse afdelingen binnen de gemeente. Zo hebben zij te maken met de afdeling cultuur en met de afdeling vastgoed, maar weten deze afdelingen onderling vaak niet wat er speelt. Wanneer er meer overleg plaatsvindt tussen de onderlinge afdelingen, wordt het inzichtelijk dat er op dit moment nog veel geld via de ene gemeentelijke afdeling bij de andere gemeentelijke afdeling terecht komt.

Er zijn beleidsmatige en juridische beperkingen voor het aangaan van samenwerkingen. De Wet Markt en Overheid stelt dat gemeenten een kostendekkende huurprijs moeten vragen voor hun vastgoed en een marktconforme prijs indien zij besluiten vastgoed af te stoten. De Woningwet 2015 verplicht woningcorporaties om de commerciële en maatschappelijk activiteiten van elkaar te scheiden. Hierdoor stelt een woningcorporatie minder vastgoed ter beschikking aan een atelierstichting. Daarnaast worden atelierstichtingen beperkt in het aangaan van nieuwe samenwerkingen vanwege de wijze waarop commercieel vastgoed wordt getaxeed. Particuliere pandeigenaren, beleggers en projectontwikkelaars vragen vaak een marktconforme

huurprijs voor hun vastgoed, omdat de waarde van het vastgoed wordt berekend aan de hand van de huurinkomsten. Indien zij een gereduceerd tarief zouden aanbieden, schrijven ze af op de waarde van hun vastgoed.

De afgelopen jaren hebben de atelierstichtingen zich ontwikkeld. In het verleden werden deze stichtingen vaak gerund door de kunstenaars zelf, vandaag de dag worden de taken uitgevoerd door vakbekwame medewerkers. Hierdoor hebben de stichtingen een professionaliseringsslag gemaakt. In de loop der jaren zijn ook de afnemers veranderd. In het verleden waren het hoofdzakelijk kunstenaars die er nog een baan naast hadden, tegenwoordig zijn het veelal culturele ondernemers, die hogere eisen stellen aan het vastgoed wat zij afnemen. De samenwerkingsrelatie met de gemeente waarbinnen zij actief zijn, is veranderd. Vandaag de dag is het voor gemeenten inzichtelijk wat de toegevoegde waarde van de atelierstichtingen zijn voor de culturele voedingsbodem van de stad. Het gehele netwerk van de atelierstichting draagt in meer of mindere mate bij aan de kwaliteit, flexibiliteit en continuïteit van de stichting. Voor de kwaliteit is het belangrijk dat zij zichzelf blijven door ontwikkelen en valt er nog winst te behalen wat betreft de inrichting van de stichting. Voor de continuïteit is het van belang dat er voldoende vastgoed beschikbaar is en dat de atelierstichtingen daarin niet afhankelijk in zijn van één partij, maar juist met meerdere partijen samenwerken.

DEEL 6 – DE NACHTZUSTER

De flankerende opgave van de gemeente Tilburg was de belangrijkste aanleiding om in ieder geval één van de twee regelloze ruimtes te realiseren. Vorig jaar al startten we de zoektocht naar een goede plek om deze ruimte te gaan inrichten. De voormalige Ontspanningsruimte (ruimte 50 op de begane grond in Carré) kwam na de zomer in 2020 vrij en daardoor ontstond letterlijk 150 m² om met deze opgave aan de slag te gaan. We realiseerden deze opdracht graag in ons eigen pand, daardoor hangt er geen ‘einde contract’ boven het hoofd.

SAT heeft goed zicht op de veelheid aan makers, omdat er ruim tweehonderd kunstenaars een atelier of studio bij ons huren. Het was dan ook een logische keus om SAT aan te wijzen als regisseur in de totstandkoming van deze eerste ruimte. In de tijd dat de nonnen het ziekenhuis runden, werd Carré 50 gebruikt als Ontspanningsruimte voor de verpleegsters en doctoren. Een plek waar ze zich konden terugtrekken om even te ontsnappen aan de dagelijkse praktijk van het ziekenhuis.

In 2021 zijn we samen met de Pieterboys (Tyrone Tjon-A-Loi, Thom Hehemann en Dries Michels), Studio Bangana (Sidney Marte en Frank Klick), Kelly van den Bosch, Tyrell Kuijpers (Stichting Ateliers Tilburg) en Enya Boleij (Het Buurmeisje) het avontuur aangegaan en hebben we gezocht naar try-outs (onder de naam ‘Lockdown Libi’) in veel disciplines om te komen tot de beste vorm waarbinnen we makers de beoogde ruimte konden geven. Helaas vond een groot van het programma in 2021 online plaats, vanwege de coronamaatregelen. We hebben daarmee wel een erg goed beeld gekregen van de activiteiten die aanslaan en de activiteiten die veel minder goed bezocht werden.

De Nachtzuster is sinds half juli 2021 te vinden op www.denachtzuster.nu en creëerde op Instagram [@de_nachtzuster](https://www.instagram.com/de_nachtzuster) een grote groep volgers.

De huisstijl is in 2021 ontworpen door Michiel Corten (NS16) en is vrij te gebruiken door andere vormgevers.

Daarnaast namen we in het voorjaar op zzp-basis een projectleider aan om het project verder vorm te geven. Bregje Delrue maakte alle ideeën concreter en hielp ons een aantal zaken rondom programmering en ideevorming verder te concretiseren. Na de zomer van 2021 namen we een medewerker aan die, in eerste instantie voor 24 uur per week, maar later 32 uur per week aan de slag is gegaan met het verder vervolmaken van de ruimte, het inregelen van personeel en inkoop en die de zakelijk verhuur op zich nam.

DEEL 7 – ORGANISATIE EN PERSONEEL

Organisatie

In 2021 is de organisatie verder geprofessionaliseerd en gedigitaliseerd. Een belangrijk punt waar we mee aan de slag zijn gegaan is het terugbrengen van het aantal stichtingen. Stichting Ateliers Tilburg was op papier onderverdeeld in zes stichtingen: Stichting Ateliers Tilburg, Stichting Carré, Start, Stichting NS16, Stichting Goretti en Stichting Deprez. De laatste was overigens een lege stichting. Wij waren van mening, gesteund door de Raad van Toezicht en de gemeente Tilburg, dat dit een tijdrovende en vooral financieel onvoordelige constructie was. Het bleek kostenbesparend in administratieve en boekhoudkundige zin als we dit aantal terug zouden brengen tot twee stichtingen. Vangwege de panden NS16 en Carré, die beide in verschillende stichtingen zijn ondergebracht, is het nog niet mogelijk om ook de twee overgebleven stichtingen samen te brengen.

Eind 2021 zijn we, onder toezicht ook van Forward Advocaten, gestart met deze exercitie. Stichting Carré en Stichting Ateliers Tilburg zullen voorlopig blijven bestaan. Alle andere stichtingen (Start, NS16, Goretti en Deprez) zijn inmiddels opgeheven. In juridische zin is er niets veranderd. De operatie zal begin 2022 worden afgerond.

Personeel

In het algemeen geldt dat vinden van personeel een steeds lastigere opgave wordt. De spoeling is dun gezaaid en vooral in de hoek van beheer/ klusser is het lastig concurreren met veel beter betaalde banen zoals die van een zzp'er in de aannemingsbranche. We zijn in 2021 wel duurzaam gestart met het aantrekken van vrijwilligers. Begin 2021 ging er een vrijwilliger aan de slag in ruil voor een atelier. In september konden we een overeenkomst tekenen met een vrijwilligsters voor het tuinonderhoud bij Carré. Ook voor de Nachtzuster hebben we een voorzichtig begin gemaakt met het vinden van vrijwilligers. Onze vrijwilligers krijgen een vergoeding van vijf euro per uur. Verder zijn ze automatisch aangesloten bij de gemeentelijke vrijwilligersverzekering.

In 2021 namen we afscheid van een beheerder die met pensioen ging en we hebben een nieuwe beheerder aangetrokken. Het vinden van goede beheerders die niet alleen communicatief zijn, maar ook veel uiteenlopende klussen aankunnen, is een behoorlijke opgave. Bovendien blijkt het voor beheerders lastig ongestoord te klussen, omdat zij ook aanspreekpunt zijn voor huurders. We hebben er halverwege 2021 dan ook voor gekozen te gaan werven op een zelfstandige klusser naast de twee zittende beheerders. Per 1 oktober 2021 is die voor 24 uur aan de slag gegaan. De uren van deze zelfstandig klusser drukken minder zwaar op de begroting dan de veel duurdere externe uren.

De uren van de medewerker op de financiële administratie waren nog de enige vaste uren op zzp basis. Hierbij laten we incidentele uren, zoals boekhouding en accountancy, even buiten beschouwing. In de loop der jaren waren er, door het gebrek aan uren en handen, veel administratieve en ondersteunende taken richting financiële administratie geschoven. De reden dat we halverwege 2021 hebben geworven op een functie 'officemedewerker' was dus tweeledig: ondersteuning inhoudelijke afdelingen en het reduceren van zzp-uren. De officemedewerker is per 1 oktober gestart.

Tot slot hebben we incidentele subsidie aangevraagd om de Nachtzuster van de grond te krijgen (zie deel 6). De subsidie was, naast investeringsbudget voor programma en verbetering van de ruimte, ook bedoeld om een beheerder en programmeur voor de Nachtzuster te vinden. Binnen de huidige personele bezetting bleek het ondoenlijk uren vrij te maken om de ruimte verder te vervolmaken. In week 38 is de nieuwe medewerker aan de slag gegaan met deze taak.

In 2021 hebben we de podcastserie van stagiaire Donna Ubags gelanceerd. Meer informatie over die serie in het deel 4. Verder startte Puck Vriends, eveneens van Hogeschool voor Journalistiek in Tilburg, met een journalistiek onderzoek naar de geschiedenis van Carré. Ze sprak met talloze mensen die een rol hebben gespeeld in het Voormalige St. Elisabeth ziekenhuis en dook in een rijk archief aan foto's en verhalen. Het resulteerde in drie korte fragmenten die vanwege de coronamaatregelen pas in 2022 getoond worden.

Vanwege alle wisselingen in het personeelsbestand en het vertrek van personeel vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, is onderstaand overzicht gebaseerd op de situatie 31 december 2021:

Functie	Contract	Contracturen per week	Deeltijdfactor
Schoonmaak	Onbepaald	24	60,00%
Schoonmaak	Onbepaald	14	35,00%

Schoonmaak	Onbepaald	29	73,00%
Schoonmaak	Onbepaald	17	43,00%
Beheer en onderhoud	Onbepaald	32	80,00%
Beheer en onderhoud	Jaarcontract	32	80,00%
Beheer en onderhoud	Halfjaarcontract	24	60,00%
Verhuur & communicatie	Onbepaald	32	80,00%
Financiële administratie	ZZP	24	60,00%
Officemedewerker	Halfjaarcontract	24	60,00%
Medewerker Nachtzuster	Jaarcontract	24	60,00%
Directeur	Onbepaald	32	80,00%
Totaal		308	

Nieuwe Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van Stichting Ateliers Tilburg (SAT) is per 1 januari 2021 vernieuwd. Paul Peters, Wilbert van Herwijnen en Annemarie Pijnappel gaven het stokje na jarenlange inzet per die datum door aan een nieuwe, vijfkoppige raad. Noud Broeren (Forward Advocaten) trad halverwege 2020 al toe tot de raad en bekleedt de voorzittersrol. De rest van de nieuwe raad bestaat uit: Thomas Bedaux (Bedaux de Brouwer Architecten), Anne Beijer (Theaters Tilburg), Marieke de Wolf (Kunstloc) en Aad Scheepers (Adlasz).

FACTSHEET 2021

- Gemiddeld 250 ateliers
- Gemiddeld 240 huurders
- 3 leslokalen
- 1 regelloze ruimte
- Facebook volgers van 771 (2020) naar 895 (2021)
- Instagram volgers van 1094 (2020) naar 1498 (2021)
- 21.000 bezoekers op de website

COLOFON

Tekst – Floor Westerborgen

Website – www.atelierstilburg.nl & www.denachtzuster.nu

Social media

Instagram - @atelierstilburg

Facebook – Ateliers Tilburg

Adres – Carré 32, 5017 JE Tilburg

info@atelierstilburg.nl